

Beroepscompetentieprofiel Matroos Binnenvaart

Regie: VTL
Datum wijzigen: 19 januari 2004
Versie definitief

Er bestaat in het Nederlands een dilemma als het gaat over het gebruik van woorden die als mannelijk en vrouwelijk geïnterpreteerd kunnen worden. We zouden consequent kunnen werken met 'hij/zij' en 'zijn/haar', maar dat geeft een gedwongenheid die wij stilistisch niet verantwoord vinden. De personen die de handelingen verrichten of beschreven worden, kunnen in onze optiek net zo goed mannen zijn als vrouwen.

Inhoudsopgave

Leeswijzer bij het beroepscompetentieprofiel	3
Beroepscompetentieprofiel Matroos Binnenvaart	5
Algemene informatie.....	5
Mogelijke functiebenamingen.....	6
Loopbaanmogelijkheden	6
Beroepsbeschrijving	6
Trends / Innovaties	7
Kerntaken van het beroep	8
Kerntaak 1 Ondersteunt bij nautische werkzaamheden	9
Kerntaak 2 Ondersteunt bij de ladingbehandeling	10
Kerntaak 3 Ondersteunt bij onderhoud en reparatie van het binnenvaartschip	11
Kerntaak 4 Ondersteunt bij het voorkomen en afhandelen van ongevallen en calamiteiten.....	12
Kerntaak 5 Verricht huishoudelijke taken aan boord van het binnenvaartschip	12
Kernopgaven van het beroep	13
Overzichtschema beroepscompetenties en kerntaken	14
Overzichtschema beroepscompetenties en kernopgave	14
Beroepscompetenties met succescriteria	15
Nr. 1 Ondersteunen bij het meren, ontmeren en ankeren.....	15
Nr. 2 (Ont)koppelen duwbakken.....	15
Nr. 3 Zeeklaar maken van schip.....	15
Nr. 4 Ondersteunen bij het varen en manoeuvreren	16
Nr. 5 Ondersteunen bij het laden en lossen	16
Nr. 6 Ondersteunen bij onderhoud en reparaties.....	17
Nr. 7 Ondersteunen bij werktuigkundige werkzaamheden.....	17
Nr. 8 Ondersteunen bij het afhandelen en voorkomen van ongevallen en calamiteiten.....	18
Nr. 9 Verzorgen van huishouden.....	18
Nr. 10 Samenleven/samenwerken	18
Nr. 11 Vakbekwaamheid onderhouden	19

Leeswijzer bij het beroepscompetentieprofiel

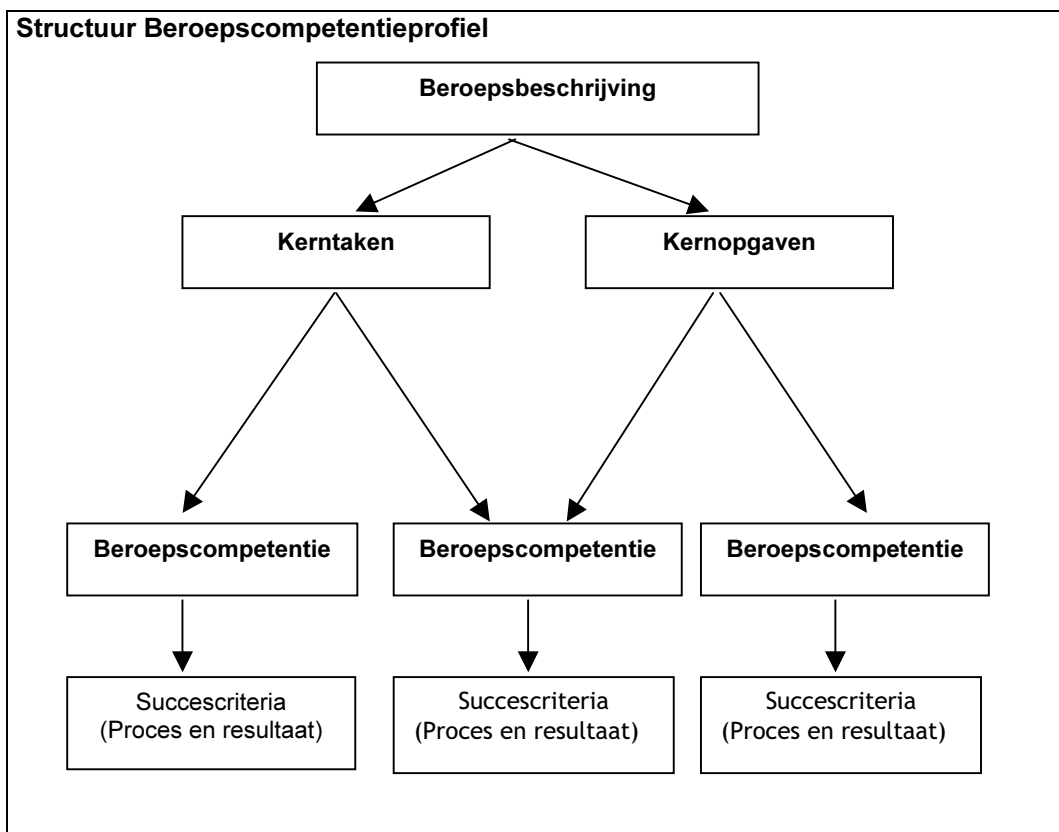
Voor u ligt het beroepscompetentieprofiel (BCP) Matroos Binnenvaart. Dit BCP beschrijft de beroepspraktijk en de competenties die een vakvolwassen beroepsbeoefenaar heeft. Deze leeswijzer geeft een toelichting op de functie, de structuur en de onderdelen van dit beroepscompetentieprofiel.

Beroepscompetentieprofielen gebruiken we als uitgangspunt voor de ontwikkeling van kwalificatieprofielen. In een kwalificatieprofiel omschrijven we welke competenties een *leerling* (a.s. werknemer) moet beheersen bij het afsluiten van zijn beroepsopleiding.

Het BCP is dus een belangrijke bron voor de competentiegerichte kwalificatiestructuur, het ontwerpen van beroepsopleidingen, leeromgevingen en het vormgeven van toetsnormen (o.a. proeve van bekwaamheid). Het is daarom noodzakelijk dat de beschrijvingen in dit BCP met een regelmaat actueel gehouden worden.

Onderdelen van het beroepscompetentieprofiel:

- **Algemene Informatie:** een beschrijving van de brondocumenten die gebruikt zijn en de beroeps- of functienamen die onder dit BCP vallen.
- **Beroepsbeschrijving:** hierin staat een herkenbare beschrijving van het beroep aan de hand van een aantal vaste begrippen zoals beroepscontext, werkzaamheden, rol en verantwoordelijkheden, de complexiteit, typerende beroepshouding van de beroepsbeoefenaar. Ook worden de trends en innovaties omschreven binnen de (veranderende) markt waarin de beroepsbeoefenaar werkt.

- **Kerntaken:** kerntaken geven de essentie aan van wat een beroepsbeoefenaar doet. Het zijn kenmerkende en betekenisvolle onderdelen van een beroep. Elke kerntaak wordt beschreven aan de hand van vaste punten (proces, rol en verantwoordelijkheden, complexiteit, betrokkenen, hulpmiddelen, kwaliteit van proces en resultaat, keuzes en dilemma's). Dit is een hulpmiddel voor het opstellen van de beroepscompetenties.
- **Kernopgaven:** kernopgaven zijn kritische beroepssituaties, waarbij sprake is van keuzes, dilemma's, spanningsvelden, problemen en/ of kansen. Met deze kernopgaven komt een beroepsbeoefenaar regelmatig in aanraking en ze zijn kenmerkend voor het beroep. Van de beroepsbeoefenaar wordt hierbij een aanpak en een oplossing verwacht. Ze geven ook de afbreukrisico's weer. Kernopgaven verwijzen naar meerdere kerntaken. Ook hieruit kunnen beroepscompetenties worden afgeleid.
- **Competentiematrix:** hierin heeft u een overzicht en kunt u snel zien welke beroepscompetenties horen bij welke kerntaak en kernopgave.
- **Beroepscompetenties:** een opsomming van de competenties van een vakvolwassen beroepsbeoefenaar waarmee hij beroepsrelevante taken en opgaven aankan. Het veronderstelt de aanwezigheid van onderling samenhangende competentie-elementen zoals: kennis, vaardigheden, houdingen, inzichten en/ of persoonlijke eigenschappen (ook als dat in formulering niet tot uitdrukking komt). Bij een uiteindelijke vertaling naar lesprogramma's door scholen zal men aangeven wat leerlingen moeten leren om een bepaalde competentie te kunnen ontwikkelen. De competenties zijn ingedeeld naar de dimensies: vakmatig-methodisch (VM), bestuurlijk, organisatorisch en strategisch (BOS), sociaalcommunicatief (SC) en bijdragen aan ontwikkeling (ONT).
- **Succescriteria:** Dit zijn de criteria waaraan te zien is of de beroepsbeoefenaar de competenties beheerst. Ze omschrijven het resultaat van een bepaald vakmatige handeling/ gedrag en het proces dat leidt tot dit resultaat en zijn onlosmakelijk verbonden aan de beroepscompetenties. Succescriteria geven aan wat het meest essentieel is en wat kritieke factoren zijn in de beroepsuitoefening.

Mochten er na het lezen van dit beroepscompetentieprofiel toch nog zaken onduidelijk zijn, schroom dan niet om vragen te stellen aan VTL, afdeling Ontwikkeling & Innovatie.

Beroepscompetentieprofiel Matroos Binnenvaart

Algemene informatie	Datum: 19 januari 2004	versie: definitief
Onder regie van kenniscentrum	Afdeling Ontwikkeling & Innovatie	
Ontwikkeld door	Annemarieke Broenink	
Brondocument(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Beroepsprofiel matroos in de Rijn en Binnenvaart (1996); • Verslag stagedag op een binnenvaartschip (2003); • Eindtermendocument matroos (2000); • Functieomschrijvingen matroos Vopak Barging Personnel, Chemgas en Verenigde Tankvaartrederij (2003). 	
Legitimering beroepscompetentieprofiel		
- op format vereisten door	VTL	d.d. 20 januari 2004
- op inhoud door	Sociale partners in de binnenvaart met validering door de COB Binnenvaart	d.d. 20 januari 2004

Mogelijke functiebenamingen

- Matroos-binnenvaart.

Loopbaanmogelijkheden

De matroos kan na een aantal jaar ervaring en aanvullende opleidingen doorgroeien naar de functie van schipper-binnenvaart. Tevens kan hij zijdelings uitstromen naar functies op de wal.

Beroepsbeschrijving

Beroepscontext
/werkzaamheden

De matroos-binnenvaart (verder genoemd matroos) is werkzaam in een binnenvaartonderneming. De matroos werkt aan boord van een binnenvaartschip, waar altijd een leidinggevende persoon aanwezig is. De binnenvaartondernemingen en de schepen kunnen verschillen in type; dit kan van invloed zijn op het takenpakket van de matroos. De matroos werkt in samenwerking met de overige bemanningsleden als ondersteuning voor de kapitein-binnenvaart en of de schipper-binnenvaart.

Met de schepen waarop de matroos werkzaam is worden goederen en personen vervoerd over binnenwateren tussen verschillende laad- en losplaatsen in Europa. Daarbij kan er een onderscheid gemaakt worden tussen bulkvaart, container- en vrachtvaart, tankvaart, rorovaart, passagiersvaart en duw- en sleepvaart.

Een matroos werkt, afhankelijk van exploitatiewijze, vaak onregelmatig. In de meeste gevallen wordt aan boord gewerkt en gewoond. Dit impliceert een bepaalde opstelling ten opzichte van de andere opvarenden.

Een binnenvaartschip is een relatief kleine werkplek met weinig personen. Er wordt veel samengewerkt en taken worden regelmatig van elkaar overgenomen. Er zijn wel niveaoverschillen in de verantwoordelijkheden en uitvoering. De taken in de beroepen in de binnenvaart hebben een grote overeenkomst; varen en manoeuvreren, laden en lossen en onderhoud zijn taken die iedere beroepsbeoefenaar uitvoert op zijn niveau of ondersteunt bij de uitvoering. De matroos moet zich blijven (bij) scholen in deze werkzaamheden en naar een grotere zelfstandigheid streven in de uitvoering daarvan.

WETTELIJKE BEROEPSVEREISTEN

In het besluit bemanningsvoorschriften van de Wet Vaartijden en Bemanningssterkte Binnenvaart en de eisen van het Reglement Onderzoek Schepen op de Rijn worden aan de matroos de volgende eisen gesteld. Een matroos is:

- Hetzij tenminste 17 jaar en in het bezit van een door Onze Minister van Verkeer en Waterstaat erkend getuigschrift waaruit blijkt, dat hij met goed gevolg een opleiding voor matroos heeft gevolgd dan wel een EG-verklaring als bedoeld in de Algemene Wet erkenning EG-beroepsopleidingen;
- Hetzij tenminste 19 jaar en minimaal 3 jaar gevaren als lid van de dekbemanning, waarvan ten minste één jaar in de binnenvaart en twee jaar, hetzij in de binnenvaart danwel in de zeevaart, kustvaart of visserij, met dien verstande dat 250 vaardagen op een zee-, kust- of vissersschip als een jaar worden gerekend.

Rol en
verantwoordelijkheden

De rol van de matroos is vooral ondersteunend aan zijn leidinggevend: de schipper-binnenvaart (schipper) en kapitein-binnenvaart (kapitein). Hij voert de taken uit volgens de werkinstructies die hij gekregen heeft.

Complexiteit	Het takenpakket bestaat uit het toepassen van standaardroutines en het uitvoeren van een (groot) aantal goed gedefinieerde taken. De matroos moet situaties die buiten de reguliere gang van zaken vallen signaleren bij de leidinggevenden. De matroos heeft daarnaast beperkte vrijheid om problemen op te lossen (het optreden bij storingen en ongevallen). Het werken in een (inter)nationale omgeving vereist dat de matroos zich verstaanbaar kan maken.
Typerende beroepshouding	De matroos moet beschikken over verantwoordelijkheidsgevoel en bereid zijn te leren en zich verder te ontwikkelen. Hij moet een goede kwaliteit van het werk nastreven en werken volgens de voorschriften op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. In het algemeen worden werk en vrije tijd aan boord gezamenlijk doorgebracht, hetgeen een bepaalde houding ten opzichte van de andere opvarenden vereist. De matroos moet daarom een positieve instelling hebben en zich flexibel kunnen opstellen.

Trends / Innovaties

Marktontwikkelingen	Klanten stellen meer eisen op het gebied van veiligheid, milieu, kwaliteit en dienstverlening. Bedrijven in de binnenvaart breiden hun dienstverlening uit met additionele dienstverlening toegepast op het transport op de binnenwateren. Enerzijds worden de schepen groter (schaalvergroting totdat de infrastructuur belemmeringen oplevert) en anderzijds is er een schaalverkleining om meer gebruik te kunnen maken van de gehele infrastructuur.
Wetgeving	Veranderende wetgeving op het nautisch-technisch en operationeel gebied. De overheid stelt meer eisen op het gebied van veiligheid, milieu, kwaliteit en dienstverlening.
Technologische ontwikkelingen	De werkzaamheden worden geautomatiseerd, het accent van de werkzaamheden komt daardoor meer op controle te liggen. Onder andere zijn er steeds meer machinekamers die volledig vanaf de brug gecontroleerd en bediend worden. Aandacht voor de verbetering en innovatie van de bouw en uitrusting van de schepen bijvoorbeeld schonere verbrandingsmotoren. Er wordt aan boord steeds meer gebruik gemaakt van digitale systemen kwaliteit voor bevrachting, algemene communicatie en nautische taken.
Bedrijfsorganisatorische ontwikkelingen	De bemanning van het binnenvaartschip moet meer werkzaamheden verrichten ten behoeve van het laden en lossen, dekwacht, enzovoorts. De operationele taken aan boord nemen ten opzichte van de nautische taken steeds meer tijd in beslag.
Internationale ontwikkelingen	Toename van Europese wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van gevaarlijke stoffen (ADNR), arbeidstijden en –omstandigheden. De wet- en regelgeving die betrekking heeft op de vaarwegen wordt geharmoniseerd.

Kerntaken van het beroep

- 1 Ondersteunt bij nautische werkzaamheden.
- 2 Ondersteunt bij de ladingbehandeling.
- 3 Ondersteunt bij onderhoud en reparatie van het binnenvaartschip.
- 4 Ondersteunt bij het voorkomen en afhandelen van ongevallen en calamiteiten.
- 5 Verricht huishoudelijke taken aan boord van het binnenvaartschip.

Kerntaak 1 Ondersteunt bij nautische werkzaamheden	
Proces	De matroos ondersteunt de kapitein-binnenvaart en de schipper-binnenvaart bij de uitvoering van de nautische werkzaamheden: het varen en manoeuvreren, het meren/ontmeren en ankeren, het zeeklaar maken en het (ont)koppelen van duwbakken.
Rol / verantwoordelijkheden	De matroos voert de taken en opdrachten uit op de wijze en binnen de tijd die zijn leidinggevende heeft aangegeven. De matroos signaleert en waarschuwt zijn leidinggevende in gevallen van twijfel, bij gevaar van schade en in onverwachte en plotseling wijzigende omstandigheden.
Complexiteit	Het takenpakket van de matroos bestaat uit het uitvoeren van duidelijk gedefinieerde taken en het toepassen van (een groot aantal) standaardroutines. Factoren die de uitvoering van de kerntaak kunnen verzwaren zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Zware weersomstandigheden (zicht/helderheid, storm). • Grote tijdsdruk. • De aanwezigheid van het overig scheepvaartverkeer, kunstwerken en steigers/kades van laad/los installaties. • De onderlinge verstandhouding tussen de bemanningsleden. • Stabiliteitsproblemen door de lading. • Het varen op ruime vaarwaters, bijvoorbeeld Westerschelde, IJsselmeer en Waddenzee
Betrokkenen	De matroos heeft bij de uitvoering van deze kerntaak te maken met de kapitein-binnenvaart, de schipper-binnenvaart en de overige bemanning, de rederij/bevrachter, het overig scheepvaartverkeer en het steigerpersoneel.
(Hulp-)middelen	Hydrografische en elektronische kaarten/boekwerken (GPS), elektronische en optische navigatieapparatuur, voortstuwingsstelsel en besturingssystemen, computersystemen, communicatiemiddelen, mechanische en geautomatiseerde hulpmiddelen, werktuigen, gereedschap en persoonlijke reddings- en beschermingsmiddelen.
Kwaliteit van proces en resultaat	De matroos moet zich bij de uitvoering van de werkzaamheden houden aan de instructies van de leidinggevenden aan boord en de voorschriften die binnen het bedrijf gelden, inclusief de (interne) veiligheidsvoorschriften en de (inter)nationale wetgeving die geldt op de binnenwateren van Europa.
Keuzes en dilemma's	<p>UITVOEREN VERSUS VEILIGHEID De matroos moet bij de uitvoering van de taken letten op veiligheidsaspecten en daarbij bepalen wanneer hij zijn leidinggevende waarschuwt.</p> <p>TIJD VERSUS KWALITEIT De matroos moet kunnen omgaan met veiligheids- en kwaliteitsprocedures onder tijdsdruk.</p>

Kerntaak 2 Ondersteunt bij de ladingbehandeling	
Proces	<p>De matroos ondersteunt zijn leidinggevenden en de andere bemanningsleden bij de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van laden, lossen en reinigen van schepen.</p> <p>De bijbehorende werkzaamheden bestaan in het algemeen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dekwacht. • Het inhalen en vieren van de meerdraden tijdens het laden en lossen. • Het ondersteunen bij het ijkopmeten. • Bij het laden en lossen van tankschepen het ophangen van blauwe kegels, het plaatsen en weghalen van lekbakken, het onder aanwijzing open- en dichtdraaien van de afsluiters, helpen aan- en afkoppelen en de tanks reinigen. • Bij het laden en lossen van droge ladingschepen het reinigen van de ruimen, het openleggen en dichtleggen van de luiken, het water uit het schip pompen en de ruimen leeg pompen.
Rol / verantwoordelijkheden	Zie kerntaak 1.
Complexiteit	<p>Het takenpakket van de matroos bestaat uit het uitvoeren van duidelijk gedefinieerde taken en het toepassen van (een groot aantal) standaardroutines. Factoren die de uitvoering van deze kerntaak kunnen verzwaren zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabiliteitsproblemen door verkeerde wijze van belading. • Het werken met gevaarlijke stoffen en het voorkomen van lekkage/vrijkomen van deze stoffen met gevolgen voor veiligheid en milieu. • Het werken met persoonlijke beschermingsmiddelen die de fysieke handelingen kunnen belemmeren, onder andere bij hitte of stof. • Communicatie problemen met bemanning van zeeschepen door taalbarrière.
Betrokkenen	De matroos heeft bij de uitvoering van deze kerntaak te maken met de kapitein-binnenvaart, de schipper-binnenvaart en de overige bemanning, het overslag- en steigerpersoneel en de ladingcontroleurs.
(Hulp-)middelen	Mechanische en geautomatiseerde hulpmiddelen, communicatiemiddelen, werktuigen, gereedschap, persoonlijke reddings- en beschermingsmiddelen en computersystemen.
Kwaliteit van proces en resultaat	Zie kerntaak 1. Verder dient de matroos zich te houden aan de voorschriften van externe relaties (klanten/verlaadinstallaties) en aan de operationele wet- en regelgeving (ADNR).
Keuzes en dilemma's	<p>TIJD VERSUS KWALITEIT: De matroos moet kunnen omgaan met veiligheids- en kwaliteitsprocedures onder tijdsdruk.</p> <p>UITVOEREN VERSUS NIET-UITVOEREN: De matroos moet gelet op zijn eigen verantwoordelijkheid beslissen of hij een taak of opdracht zelfstandig uitvoert (of durft uit te voeren) of nog toezicht of begeleiding van zijn leidinggevende nodig heeft.</p>

Kerntaak 3 Ondersteunt bij onderhoud en reparatie van het binnenvaartschip	
Proces	<p>De matroos ondersteunt de overige bemanning bij het totale onderhoud van en reparaties aan het binnenvaartschip, materieel, materialen en gereedschappen. Zowel stilligend als varend. Het onderhoud is te verdelen in preventief (volgens planning) en curatief (reparaties). De matroos voert beide soorten onderhoud uit in opdracht.</p> <p>Ook werkt de matroos mee aan een deskundig en veilig gebruik van voortstuwingsinstallaties, (elektrische) hulpsystemen en –werktuigen. Hij verricht diverse handelingen om deze installaties functioneel te houden.</p>
Rol / verantwoordelijkheden	Zie kerntaak 1.
Complexiteit	<p>Het takenpakket van de matroos bestaat uit het uitvoeren van duidelijk gedefinieerde taken en het toepassen van (een groot aantal) standaardroutines. Factoren die de uitvoering van de kerntaak kunnen verzwaren zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zware weersomstandigheden. • Het werken met gevaarlijke stoffen en het voorkomen van lekkage/vrijkomen van deze stoffen met gevolgen voor veiligheid en milieu. • De diverse gesloten systemen waar de bemanning niet aan mag/kan komen. • Het werken met persoonlijke beschermingsmiddelen die de fysieke leiding is uitgevallen. • De onderlinge verstandhouding tussen de bemanningsleden.
Betrokkenen	De matroos heeft bij de uitvoering van deze kerntaak te maken met de kapitein-binnenvaart, de schipper-binnenvaart, de overige bemanning en de servicemonteurs.
(Hulp-)middelen	Zie kerntaak 2, tevens schilder- en schoonmaakmaterialen.
Kwaliteit van proces en resultaat	Zie kerntaak 1.
Keuzes en dilemma's	<p>UITVOEREN VERSUS NIET-UITVOEREN</p> <p>De matroos moet beslissen of hij een taak of opdracht zelfstandig uitvoert (of durft uit te voeren) of nog toezicht of begeleiding van zijn leidinggevende nodig heeft.</p>

Kerntaak 4 Ondersteunt bij het voorkomen en afhandelen van ongevallen en calamiteiten	
Proces	De matroos heeft oog voor onveilige situaties aan boord en meldt deze bij zijn leidinggevende. In zijn werk voorkomt hij milieuschade en rapporteert gemaakte milieuschade. Hij voert op aanwijzing van de leidinggevende werkzaamheden uit bij het voorkomen en afhandelen van ongevallen en calamiteiten: verrichten van noodreparaties, het bevestigen van het reddingskleed bij een gat in de romp/huid van het binnenvaartschip, het te water laten van de reddingsboot, het aan boord halen van drenkelingen, het volgen van het vluchtplan, het waarschuwen van de juiste instantie, het blussen van (kleine)branden en het verlenen van eerste hulp.
Rol / verantwoordelijkheden	Zie kerntaak 1. Daarnaast behoort de matroos alle maatregelen te nemen die in het kader van goed zeemanschap noodzakelijk zijn voor het behoud van schip, lading, mens en milieu. Zijn verantwoordelijkheden gaan bij calamiteiten verder dan in normale situaties. Hij moet probleemoplossend handelen en de hulpverlenende instanties waarschuwen wanneer zijn leidinggevende is uitgevallen.
complexiteit	Factoren die de uitvoering van de kerntaak kunnen verzwaren zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Verkeers- en omgevingsfactoren. • Zware weersomstandigheden. • De aanwezigheid van gevaarlijke stoffen (brandbare en/of toxische). • De mogelijkheid van brand en/of explosie. • De onderlinge verstandhouding tussen de bemanningsleden.
Betrokkenen	De matroos heeft bij de uitvoering van deze kerntaak te maken met de kapitein-binnenvaart, de schipper-binnenvaart en de overige bemanning, de politie, brandweer en hulpverlenende instanties, het overig scheepvaartverkeer en het overslag- en steigerpersoneel.
(Hulp-)middelen	Zie kerntaak 2, tevens (draagbare) EHBO kist en brandblusapparatuur.
Kwaliteit van proces en resultaat	Zie kerntaak 1.
Keuzes en dilemma's	UITVOERING VERSUS VEILIGHEID De persoonlijke veiligheid en de algemene veiligheid afgezet tegen de noodzaak van bepaalde handelingen (in verband met het milieu).

Kerntaak 5 Verricht huishoudelijke taken aan boord van het binnenvaartschip	
Proces	De matroos zorgt er samen met de andere bemanningsleden voor dat verblijven en dienruimtes in zindelijke en goede staat blijven, dit betekent dat de woon- en slaapverblijven schoongehouden worden. Daarnaast zorgt de matroos, evenals de rest van de bemanning, voor het inkopen en opbergen van voedsel en huishoudelijke artikelen, voor het verzorgen van de maaltijden, voor het wassen van kleding en ander textiel, voor de persoonlijke verzorging en voor het verzamelen en afgeven van het huishoudelijk afval. De matroos meldt bij de kapitein-binnenvaart of schipper-binnenvaart of de voorraden op peil zijn en of er voldoende drinkwater aanwezig is.
Rol / verantwoordelijkheden	Zie kerntaak 1.
Complexiteit	Factoren die de uitvoering van deze kerntaak kunnen bemoeilijken zijn: <ul style="list-style-type: none"> • De onderlinge verstandhouding tussen de bemanningsleden.
Betrokkenen	De matroos heeft bij de uitvoering van de kerntaak te maken met de kapitein-binnenvaart, de schipper-binnenvaart, de overige bemanning en leveranciers van voeding, huishoudelijke artikelen en drinkwater.
(Hulp-)middelen	Reinigingsmiddelen, voeding.
Kwaliteit van proces en resultaat	Zie kerntaak 1.
Keuzes en dilemma's	UITVOEREN VERSUS NIET-UITVOEREN De matroos moet beslissen of hij een taak of opdracht zelfstandig uitvoert (of durft uit te voeren) of nog toezicht of begeleiding van zijn leidinggevende nodig heeft.

Kernopgaven van het beroep

1. De matroos staat voor de opgave om bij de uitvoering van zijn takenpakket de veiligheid van zichzelf en anderen te waarborgen en in alle situaties de veiligheidsvoorschriften na te leven ondanks de tijdsdruk waarmee hij te maken heeft. Veiligheid moet te allen tijde de prioriteit
2. De matroos staat voor de opgave om zijn takenpakket uit te voeren en daarbij zijn eigen welzijn/conditie te bewaken. Afhankelijk van de exploitatiewijze werkt de matroos ook in nacht- en extra diensten. Het is van belang dat de matroos hierbij zelf zijn conditie in de gaten houdt en aangeeft waar zijn grenzen liggen.
3. De matroos staat voor de opgave om te werken en te wonen op een schip met collega's in een betrekkelijk kleine ruimte en daarbij de onderlinge samenwerking goed te laten verlopen. Dit impliceert een soepele en verantwoordelijke opstelling ten opzichte van de andere bemanningsleden. Bij het wonen gaat het vooral om hygiëne en privacy.
4. De matroos staat voor de opgave om te beslissen wanneer hij een taak zelfstandig kan (durft) uitvoeren of dat hij nog begeleiding of toezicht nodig heeft van zijn leidinggevende. Hierbij moet hij in het oog houden dat hij aan de vereiste kwaliteit en voorschriften kan voldoen.

Overzichtschema beroepscompetenties en kerntaken

BEROEPSCOMPETENTIES		KERNTAAK									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
vakmatig-methodisch + sociaal-communicatief (VM+SC)											
1	Ondersteunen bij het meren, ontmeren en ankeren	X									
2	(Ont)koppelen duwbakken	X									
4	Ondersteunen bij het varen en manoeuvreren	X									
5	Ondersteunen bij het laden en lossen		X								
6	Ondersteunen bij onderhoud en reparaties			X							
7	Ondersteunen bij werktuigkundige werkzaamheden			X							
8	Ondersteunen bij het afhandelen en voorkomen van ongevallen en ca	X	X	X	X						
9	Verzorgen van huishouden				X						
vakmatig-methodisch (VM)											
3	Zeeklaar maken van schip	X									
sociaal-communicatieve (SC)											
10	samenlever/samenwerken	X	X	X	X						
ontwikkelings (ON)											
11	Vakbekwaamheid onderhouden	X	X	X							

Overzichtschema beroepscompetenties en kernopgave

BEROEPSCOMPETENTIES		KERNOPGAVE									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
vakmatig-methodisch + sociaal-communicatief (VM+SC)											
1	Ondersteunen bij het meren, ontmeren en ankeren	X			X						
2	(Ont)koppelen duwbakken	X			X						
4	Ondersteunen bij het varen en manoeuvreren	X			X						
5	Ondersteunen bij het laden en lossen	X			X						
6	Ondersteunen bij onderhoud en reparaties	X			X						
7	Ondersteunen bij werktuigkundige werkzaamheden	X			X						
8	Ondersteunen bij het afhandelen en voorkomen van ongevallen en ca	X									
9	Verzorgen van huishouden	X		X							
vakmatig-methodisch (VM)											
3	Zeeklaar maken van schip	X			X						
sociaal-communicatieve (SC)											
10	samenlever/samenwerken		X	X							

Beroepcompetenties met succescriteria

Nr. 1 Ondersteunen bij het meren, ontmeren en ankeren	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze te ondersteunen bij het meren, ontmeren en ankeren van het binnenvaartschip om op veilige wijze de reis aan te vangen of te beëindigen.
Succescriteria	
Proces	Ontvangt via de communicatiemiddelen inlichtingen/aanwijzingen van de roerganger over het wat en waar en geeft aanwijzingen over afstanden en obstakels. Maakt gebruik van persoonlijke beschermings- en reddingsmiddelen en is alert op onveilige situaties. Maakt staaldraden en kunststofrossen vast/los en ruimt deze na gebruik op. Plaatst wrijfhouten/haalt wrijfhouten op. Houdt meerdraden strak bij wisselende waterstanden en bij het laden en lossen. Belegt draden aan lage of hoge kade. Geeft en ontvangt aanwijzingen aan/van diegene die aanwezig is op het object waaraan het binnenvaartschip gemeerd/ontmeerd wordt. Laat het anker vallen/haalt het anker op en maakt daarbij waar mogelijk gebruik van de ankerlier. Controleert of het anker houdt. Verzorgt de optische tekens conform de reglementen.
Resultaat	Het binnenvaartschip is gemeerd/ontmeerd/geankerd zonder schade. Het binnenvaartschip is op betrouwbare wijze gemeerd/ontmeerd/geankerd.

Nr. 2 (Ont)koppelen duwbakken	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze duwbakken te koppelen en te ontkoppelen op een nautisch veilige wijze.
Succescriteria	
Proces	Ontvangt via de communicatiemiddelen instructies van de roerganger over het wat en waar. Verricht controles aan de bakken en de draden. Koppelt/ontkoppelt de duwbakken met gebruikmaking van de voorgeschreven uitrustings- en hulpstukken en draden Houdt rekening met de veiligheid van collega's in verband met meerdraden en koppellieren. Maakt gebruik van persoonlijke beschermings- en reddingsmiddelen en is alert op onveilige situaties
Resultaat	De bakken zijn op nautisch veilige wijze gekoppeld/ontkoppeld. De bakken zijn gekoppeld/ontkoppeld zonder schade.

Nr. 3 Zeeklaar maken van schip	
Beroepscompetentie VM	De matroos is in staat om op adequate wijze het binnenvaartschip zeeklaar te maken opdat schip, lading en bemanning geen schade oplopen door zware (weers)omstandigheden.
Succescriteria	
Proces	Sluit ramen, deuren, luiken en watergaten van de woning, machinekamer, het dek en de ruimen. Verwijdert en/of zet losstaande voorwerpen vast in de woning, machinekamer, het dek en de ruimen Controleert of de reddingsboot gebruiksklaar is. Is alert op onveilige situaties.
Resultaat	Een volgens goed zeemanschap zeeklaar gemaakt binnenvaartschip. Varen zonder schade.

Nr. 4 Ondersteunen bij het varen en manoeuvreren	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze te ondersteunen bij het varen en manoeuvreren van het binnenvaartschip op de binnenwateren en langs kunstwerken op nautisch veilige en bedrijfseconomische wijze.
Succescriteria	
Proces	<p>Verstrekt vanaf het voorschip of achterschip aanwijzingen via de communicatiemiddelen aan de roerganger.</p> <p>Let op omstandigheden in het werkgebied, de aanwezigheid van andere schepen en obstakels en omstandigheden zoals weer en stromingen.</p> <p>Bestuurt onder toezicht van de kapitein-binnenvaart of schipper-binnenvaart het binnenvaartschip met gebruikmaking van alle besturingsmogelijkheden.</p> <p>Maakt onder toezicht van de kapitein-binnenvaart of schipper-binnenvaart gebruik van elektronische hulpmiddelen.</p>
Resultaat	<p>Het voeren van het binnenvaartschip op een nautisch veilige en bedrijfseconomische wijze.</p> <p>De matroos leert het schip te besturen en gebruik te maken van de elektronische hulpmiddelen.</p>

Nr. 5 Ondersteunen bij het laden en lossen	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze te ondersteunen bij de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van laden, lossen en reinigen van binnenvaartschepen teneinde een veilige en stabiele belading te verkrijgen.
Succescriteria	
Proces	<p>Loopt dekwacht en overlegt met overslagpersoneel en collega's over voortgang.</p> <p>Viert meerdraden of haalt ze in tijdens het laden en lossen.</p> <p>Ondersteunt bij het ijkopmeten.</p> <p>Plaatst lekbakken/haalt lekbakken weg en hangt kegels op.</p> <p>Ondersteunt bij de (ont)koppeling van de laadslangen, gasretourleidingen en laadarmen en bedient op aanwijzing de afsluiters.</p> <p>Ondersteunt bij het leegmaken van de leidingen, het efficiënt strippen en het afgeven van restanten aan verlaadinstallatie.</p> <p>Controleert kwaliteit, temperatuur en juiste positie van de lading en waarschuwt zijn leidinggevende wanneer deze punten afwijken van de norm.</p> <p>Legt de luiken open/dicht en controleert buikdenning op lekkage.</p> <p>Stekert de containers.</p> <p>Ondersteunt bij het meten van het zuurstofgehalte en het restant van gevaarlijke dampen in de tanks/ruimen met behulp van losse meetapparatuur en meldt de waarden bij zijn leidinggevende.</p> <p>Ondersteunt bij het reinigen van de tanks/de ruimen/de lenskorven door het ontgassen, wassen, uitstomen of droogdweilen en het pompen van de restanten in de slobtanks.</p> <p>Maakt gebruik van persoonlijke beschermings- en reddingsmiddelen en is alert op onveilige situaties.</p> <p>Werkt aan de hand van het door de kapitein-binnenvaart opgestelde stuwplan en de operationele checklist en vult deze waar nodig/gevraagd in.</p>
Resultaat	<p>Lading is aan de hand van het stuwplan op stabiele wijze geladen/gelost.</p> <p>Geen ladingresten in het milieu.</p>

Nr. 6 Ondersteunen bij onderhoud en reparaties	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze te ondersteunen bij het onderhoud van en kleine reparaties aan het binnenvaartschip teneinde de bedrijfsvoering van het schip te waarborgen.
Succescriteria	
Proces	<p>Verricht verwerkzaamheden aan woning, machinekamer, dek en ruimen.</p> <p>Verricht reinigingswerkzaamheden aan woning, machinekamer, dek, ruimen, gereedschap en onderhoudsmaterialen.</p> <p>Verzamelt afval en geeft deze af op de verzamelplaatsen en /of bilgeboot.</p> <p>Repareert (navigatie)verlichting, buikdenning en luiken.</p> <p>Maakt nieuwe wrijfhouten, splitst staalraden en touwen en legt veelvoorkomende.</p> <p>Controleert veiligheids- en reddingsmiddelen.</p> <p>Geeft wijzigingen door aan collega's en houdt onderhoudsgegevens bij in (computer) systemen.</p> <p>Houdt zich aan milieu- en veiligheidsvoorschriften en maakt gebruik van persoonlijke beschermings- en reddingsmiddelen.</p>
Resultaat	Het binnenvaartschip verkeert en blijft in een juiste staat voor een goede en veilige vaart.

Nr. 7 Ondersteunen bij werktuigkundige werkzaamheden	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze te zorgen bij het gebruik en onderhoud van voorstuwingsinstallaties, (elektrische) hulpsystemen en werktuigen teneinde de bedrijfsvoering van het binnenvaartschip te waarborgen.
Succescriteria	
Proces	<p>Peilt olie en koelwater van de motoren, koppelingen en hydraulische systemen en vult deze bij, controleert de olie op water.</p> <p>Start de motoren na het goedzetten van de olie- en koelwatersystemen.</p> <p>Controleert oliedrukken, luchtdrukken en temperaturen van de motorsystemen tijdens de vaart.</p> <p>Spoort lekkages aan motor op en verhelpt deze.</p> <p>Vult het vetsmeerapparaat bij.</p> <p>Verdeelt bunkervloeistof en tapt waterzakken af van de brandstoftank.</p> <p>Smeert de motoren.</p> <p>Zorgt voor vervanging van smeerolie, smeeroliefilters, gasoliefilters en luchtfilters en controleert de indicator van het luchtfilter.</p> <p>Controleert zuurgraad van de accu's, vult de accu's bij en vet de accupolen in.</p> <p>Controleert ballaststelsel op de juiste stand.</p> <p>Onderhoudt mechanisch bedienbare systemen zoals davit, stuurhuiskolom en ankerlieren.</p> <p>Geeft wijzigingen door aan collega's en houdt onderhoudsgegevens bij in (computer) systemen.</p> <p>Houdt zich aan milieu- en veiligheidsvoorschriften en maakt gebruik van persoonlijke beschermings- en reddingsmiddelen.</p>
Resultaat	Goed functionerende voortstuwings- en mechanische systemen.

Nr. 8 Ondersteunen bij het afhandelen en voorkomen van ongevallen en calamiteiten	
Beroepscompetentie VM+BO	De matroos is in staat om op adequate wijze te ondersteunen bij het voorkomen en afhandelen van ongevallen en calamiteiten.
Succescriteria	
Proces	Verricht noodreparaties. Bevestigt reddingskleed bij gat in de romp/huid van het binnenvaartschip. Laat reddingsboot te water. Haalt drenkelingen aan boord. Werkt volgens vluchtplan en houdt zich aan de milieu- en veiligheidsvoorschriften. Waarschuwt juiste instanties. Blust (kleine) branden. Verleent eerste hulp. Maakt gebruik van persoonlijke beschermings- en reddingsmiddelen.
Resultaat	Het behoud van schip, lading, mens en milieu. Voorkomen van verslechtering van de situatie.

Nr. 9 Verzorgen van huishouden	
Beroepscompetentie VM+SC	De matroos is in staat om op adequate wijze het huishouden aan boord van het schip te verzorgen voor een goede en gezonde woonomgeving.
Succescriteria	
Proces	Maakt de woon- en slaapverblijven schoon. Slaat voeding en andere huishoudelijke artikelen in en bewaart deze op de vereiste plaatsen. Verzorgt (gevarieerde) maaltijden. Wast textiel. Voert persoonlijke verzorging uit. Verzamelt huishoudelijk afval en geeft deze af bij de afvalverzamelpunten. Houdt zich aan de milieu- en veiligheidsvoorschriften. Houdt de drinkwatervoorraad bij.
Resultaat	Een hygiënische woon- en werkomgeving. Een prettige leef- en werksfeer.

Nr. 10 Samenleven/samenwerken	
Beroepscompetentie SC	De matroos is in staat om op adequate wijze samen te werken en te wonen met collega's en andere betrokkenen, opdat er een goede leef- en werksfeer bestaat.
Succescriteria	
Proces	Stelt zich bij de werkzaamheden coöperatief en dienstverlenend op. Gaat bewust om met kritiek (geven en krijgen). Zorgt voor een juiste overdracht van de werkzaamheden tijdens de wisselingen van de wacht. Bewaakt eigen conditie en geeft tijdig grenzen aan. Gaat verantwoordelijk en flexibel om met de andere opvarenden. Geeft duidelijke instructies en ondersteuning aan leerling-matrozen.
Resultaat	Efficiënte werkomstandigheden. Een prettige leef- en werksfeer.

Nr. 11 Vakbekwaamheid onderhouden	
Beroepscompetentie ON	De matroos is in staat om op adequate wijze nieuwe ontwikkelingen in het beroep te volgen en toe te passen teneinde zijn vakbekwaamheid te behouden.
Succescriteria	
Proces	Neemt met inzet en doorzettingsvermogen deel aan de praktische opleiding gegeven door de kapitein-binnenvaart, schipper-binnenvaart en andere bemanningsleden.
	Volgt de ontwikkelingen op het gebied van veiligheid, eerste hulp en milieu via de media en de wetgeving.
	Volgt benodigde cursussen/trainingen met inzet en doorzettingsvermogen.
	Bekwaamt zich verder in het Nederlands en Duits.
Resultaat	Vakbekwame medewerker

